

„Meedia ja mõjutamine“

Ainevaldkonna “Keel ja kirjandus” kohustuslik kursus

gümnaasiumile

Õppekirjeldus

Kursus “Meedia ja mõjutamine” on üks kuuest kohustuslikust kursusest gümnaasiumiastme eesti keele õppeaines. Kursusel „Meedia ja mõjutamine” keskendutakse infoühiskonnast arusaamisele, arendatakse eri liiki tekstide mõistmise, fakti ja arvamuse eristamise oskust. Tähtis on osata hankida eri allikatest teavet, analüüsida verbaalset teksti nii visuaalses kui ka audiovisuaalses keskkonnas ja tunda ära meedia mõjutamisvõtted. Samas arendatakse ka oskust kujundada ja väljendada oma arvamusi ja hoiakuid.

Kursusekavas on jäetud 3 lisatundi võimalikeks külastusteks või külalistundideks, pikemateks simulatsioonideks, hindamiseks ja teemakäsitluste fookuse vajaduspõhiseks ümberjaotamiseks.

Kursuse õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb tänapäevast teabekeskonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi;
- 2) leiab meediatekstist argumendid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmärgi ning motiivi;
- 3) eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist;
- 4) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
- 5) tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre;
- 6) analüüsib vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni erinevusi ja osalejate taotlusi;
- 7) hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdi loome;
- 8) väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu kohta ning valib selleks sobivad keelevahendid;
- 9) analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist, sh sotsiaalmeedias, ja kohandab seda vastavalt olukorrale;
- 10) leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti, eristab privaatset ja avalikku informatsiooni.

1. Avalik suhtlus ja eneseväljendus (4 akadeemilist tundi)

Kohustuslikud teemad: 1) Kommunikatsiooni olemus ja toimumise tingimused, suhtlusmudelid 2) Eneseväljendus ja sobivad keelevahendid 3) Argumendi mudel 4) Tõekspidamised ja tajuvead		Süvendavad ja laiendavad teemad: 1) Tõekspidamised 2) Struktuurne kuulamine
Õpitulemused	Õppetegevus ja õpikeskkond	Hindamine ja tagasiside
Õpilane: 1) Tunneb suhtlusmudeleid ja teab kommunikatsiooni eeldusi ja tingimusi 2) Mõistab edukaks eneseväljenduseks vajalikke eeldusi ja oskab valida sobivaid keelevahendeid 3) Tunneb argumendi mudelit ja oskab seda kasutada 4) Mõistab, kuidas tekivad tõekspidamised ja oskab neid kontrollida 5) Teab, mis on tajuvead, ja oskab neid ära tunda	1) Kommunikatsiooni tingimused ja suhtlusmudelid ; harjutused informatsiooni vastuvõtmise kohta, näiteks „ Pallimäng “ ja „ Mõrvamüsteerium “ 2) Argumendi mudel 3) Argumenteeritud eneseväljendust toetavad harjutused , näiteks „Rooside sõda“ ja „Õhupall“ 4) Tõekspidamised ja tajuvead , kinnistav harjutus	1) Tagasisidestamisel tuleks lähtuda argumendi mudelist ning jälgida, kas õpilane on mõistnud nelja osa - väide, seletus, tõestus ja järeldus - vahelisi erinevusi. 2) Aktiivne osavõtt mängudest ja harjutustest.
Lõiming teiste ainetega: - sõltuvalt teemadest, mille põhjal argumente koostatakse, saab aines õpitut siduda järgmiste ainetega: ühiskonnaõpetus, ajalugu, filosoofia. - tajuvigade ja tõekspidamiste harjutused: geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus		

2. Teabekeskond (6 akadeemilist tundi)

Kohustuslikud teemad:

- 1) Meediatüübid ja -žanrid
- 2) Meedia omandivorm ja kallutus
- 3) Sotsiaalmeedia ja algoritmid
- 4) Reklaam

Süvendavad ja laiendavad teemad:

- 1) Vahetu ja vahendatud kommunikatsioon
- 2) Privaatne ja avalik informatsioon

Õpitulemused

Õppetegevus ja õpikeskkond

Hindamine ja tagasiside

Õpilane:

- 1) Tunneb tänapäevast meediakeskkonda, sh. sotsiaalmeediat
- 2) Oskab iseloomustada erinevaid meediažanre ja -kanaleid ning kriitiliselt hinnata meedia kallutatust mõjutavaid faktoreid
- 3) Mõistab kuidas töötavad sotsiaalmeediaplatvormid ja algoritmid ning oskab kriitiliselt hinnata sotsiaalmeedia kui uudisteallika usaldusväärsust
- 4) Oskab kriitiliselt analüüsida reklaami ja reklaami eesmärke

- 1) Erinevad meediatüübid, meedia alaliigid ja žanrid, [rühmatöö](#) meediatüüpide kohta
- 2) Meedia [omandivorm](#) ja rahastamine, [uudistetoimetused](#), iseseisev ja kallutatud meedia, [harjutus „Meedia omandivormid“](#)
- 3) [Sotsiaalmeediaplatvormid](#), algoritm, filtrimull, [argumenteeritud arutelu sotsiaalmeedia mõju üle](#)
- 4) [Avalik](#) ja [peidetud reklaam](#), reklaamivõtted
- 5) Külustus meediamajja või uudistetoimetusse

- 1) Aktiivne osavõtt rühmatööst, töö tulemuse hindamine
- 2) Aruteludes kriitilise analüüsivõime ja argumenteeritud eneseväljenduse hindamine ja tagasisidestamine

Lõiming teiste ainetega

- Meedia, omandivorm ja kallutus: ühiskonnaõpetus, ajalugu
- Reklaam: kunst

3. Mõjutamisvõtted (8 akadeemilist tundi)

Kohustuslikud teemad:

- 1) Demagoogiavõtete eristamine argumentidest
- 2) Keeleline ja visuaalne mõjutamine
- 3) Propaganda ja manipuleerimine

Süvendavad ja laiendavad teemad:

- 1) Stereotüübid ja eelarvamused

Õpitulemused

Õppetegevus ja õpikeskkond

Hindamine ja tagasiside

Õpilane:

- 1) Tunneb ära levinumad demagoogiavõtted ja selgitab, miks on tegu loogikaveaga
- 2) Teab erinevaid mõjutamisvõtteid ja oskab neid kriitiliselt analüüsida
- 3) Rakendab kriitilist suhtumist mõjutamisvõtetesse isiklikus meediatarbimises
- 4) Mõistab propaganda eesmärgi ning oskab ära tunda propaganda- ja manipuleerimisvõtteid

- 1) [Demagoogiavõtted](#), demagoogia võrdlus argumentidega, demagoogia ära tundmise [harjutus](#)
- 2) Keelelised mõjutamisvõtted, [klikimagnetartiklid](#), [tekstianalüüs](#)
- 3) Propaganda eesmärk ja ajalugu, propagandavõtted, manipuleerimine meedias

- 1) Aktiivne osavõtt rühmatööst, tulemuste hindamine
- 2) Hindamisel argumenteerituse ja kriitilise analüüsi taseme jälgimine

Lõiming teiste ainetega

- Mõjutamisvõtted: ühiskonnaõpetus, kunst
- Propaganda: ajalugu, ühiskonnaõpetus

4. Kriitiline tekstianalüüs (12 akadeemilist tundi)

Kohustuslikud teemad:

- 1) Fakti ja arvamuse eristamine
- 2) Allikakriitilisus ja viitamine
- 3) Autori taust
- 4) Faktikontrollimine
- 5) Valeinfo, desinformatsioon

Süvendavad ja laiendavad teemad:

- 1) Sotsiaalmeedia trollid
- 2) Tõlgitud materjal
- 3) Vahetu ja vahendatud informatsioon

Õpitulemused

Õppetegevus ja õpikeskkond

Hindamine ja tagasiside

Õpilane:

- 1) Eristab fakti ja arvamust, oskab mõlemat iseloomustada
- 2) Oskab viidata ja viiteid otsida
- 3) Tunneb erinevaid tõestusmaterjali liike ja oskab hinnata nende usaldusväärsust
- 4) Oskab kriitiliselt hinnata autori usaldusväärsust
- 5) Mõistab kontrollitud ja kontrollimata faktide erinevust ning oskab kontrollida meedias esinevaid fakte
- 6) On teadlik valeinfo ja desinformatsiooniga ning on tuttav teadliku valeinfo loomisega

- 1) Fakti ja arvamuse [eristamine](#), faktist arvamuse loomine, harjutus fakti ja arvamuse eristamise kohta
- 2) [Allikakriitilisus](#) ja viitamine, [tõestusmaterjali liigid](#), sh. teadusuuringud, statistika, ekspertarvamus; allikakriitilisuse [harjutus](#)
- 3) [Autori taust](#), usaldusväärsust mõjutavad tegurid, autori tausta uurimise [harjutus](#)
- 4) [Faktivead](#) ja [faktikontrollimine](#), [tõestusmaterjali leidmine](#), iseseisev faktikontroll
- 5) [Valeinfo](#) ja desinformatsioon, [manipuleeritud visuaalid](#), [valeinfo levik](#) sotsiaalmeedias,

- 1) Aktiivne osalemine rühmatöodes ja harjutustes, töö hindamine
- 2) Hindamisel jälgida kasutatud tõestusmaterjalide usaldusväärsust ja kriitilise analüüsi oskust

Lõiming teiste ainetega

- Tõestusmaterjal: teadusained, ühiskonnaõpetus
- Faktikontrollimine ja valeinfo: ühiskonnaõpetus
- Sõltuvalt näiteartiklite teemadest on võimalik harjutusi siduda ajaloo, geograafia, bioloogia, füüsika, kunstiga

5. Isiklik meediakäitumine (2 akadeemilist tundi)

Kohustuslikud teemad:

- 1) Privaatne ja avalik informatsioon
- 2) Sotsiaalmeediaharjumused

Süvendavad ja laiendavad teemad:

- 1) Kursuse kokkuvõtted
- 2) Isikuandmete kasutamist kontrollivad seadused

Õpitulemused

Õppetegevus ja õpikeskkond

Hindamine ja tagasiside

Õpilane:

- 1) Eristab privaatset ja avalikku informatsiooni
- 2) Oskab kriitiliselt hinnata enda meediaharjumusi

- 1) Privaatne ja avalik informatsioon, isikuandmed, [küberturvalisus](#)
- 2) Enda meediatarbimise harjumuste hindamine, [enda](#) ja [teiste](#) valeinfo eest kaitsmine

- 1) Kirjalik või suuline refleksioon enda meediaharjumuste kohta

Lõiming teiste ainetega

- Ühiskonnaõpetus, „Inimene ja õigus“, informaatika